

Від головного редактора

Шановний читачу!

«Український Інформаційний Простір», який у статусі міжнародного наукового журналу стало, двічі в рік, приходиться до свого читача від 2018 року, осмілився взяти на себе місію чи не єдиного в Україні літописця поступу національної журналістики та інформації. З небайдужим вивченням уроків драматичного минулого, чесним і прискіпливим відстеженням неоднозначних тенденцій тривожного сучасного та з надійним загляданням у день завтрашній.

І це за умов, що низка фахових видань, у тім числі й легендарний «Журналіст України», не витримавши хронічних негараздів передусім фінансового характеру, припинили своє існування. А така ж низка наукових університетських періодичних видань із колись ключовим словом «Журналістика» в назвах переформатувалася в останні роки під модний нині, але узагальнений і дещо розмитий за об'єктами та предметами досліджень, бренд «Соціальні комунікації».

Початок нинішнього року виявився таким, коли до професії, чину, покликання й відповідальності журналіста зокрема і журналістики загалом була прикута особлива увага не лише всього українства, а і світової спільноти.

Детонатором незвичного для наших реалій явища стало несподівано сміливе рішення Ради Національної Безпеки й Оборони (РНБО) про запровадження санкцій щодо телеканалів «112», «ZIK», «News One» та одіозних політиків, що за ними стоять. Фактично йдеться про заборону їхньої діяльності.

Потужну підтримку такому важливому, хоча й запізнілому, рішення, надала не лише небайдужа українська спільнота, а і Європа в особі акредитованих в Україні послів «великої сімки». Під час зустрічі з Президентом України з цього питання погодилися, що «існує потреба боротися з дезінформацією в рамках свободи і плюралізму ЗМІ».

Втім, такої однозгідності не проявила, на превеликий жаль, журналістська спільнота. Гучні фрази на кшталт «рішення незаконне», «наступ на свободу слова», «політична розправа», «тиск влади на ЗМІ», «цензура повертається» — це з лексики високооплачуваних хазяями впізнаваних багатьма телеглядачами творчих співробітників цих каналів, підхоплених для поширення іншими ЗМІ. І такі заяви «з того боку» були прогнозовані.

Не зрозумілою виявилася позиція голови Національної спілки журналістів України Сергія Томіленка. З власної сторінки Фейсбук він поспішив оприлюднити сентенції про те, що це «наступ на сво-

боду слова», «надзвичайна ситуація», про яку має намір повідомити Міжнародну федерацію журналістів, Європейську федерацію журналістів і Офіс ОБСЄ з питань свободи медіа.

Така заява очільника єдиної в Україні організації, яка об'єднує у своїх рядах тисячі журналістів, не на жарт обурила громаду. Державницьку, національну й політичну зрілість проявила, скажімо, Київська організація НСЖУ. Тут оперативно виступили зі спеціальною заявою, у якій рішуче відмежувалися від заяви голови спілки, а діяльність заборонених каналів названо «медіаокупацією українського інформаційного простору», «насаджуванням російських смислів», «свідомою дискредитацією всього українського».

Особливо гостра дискусія довкола проблеми «журналістика і час», «чин професії і міра продажності журналіста» розгорнулася після цих заяв у соціальних мережах.

Проглядається тенденція: колеги, які пройшли гарт реальної журналістики, справедливо обурені поведінкою голови НСЖУ; новітні ж комунікатори, сформовані на «каналізаційних технологіях» невігласів від журналістики, до яких очевидно належить і пан Томіленко, і далі готові служити олігархам-хазяям ЗМІ, лукаво апелюючи до європейських стандартів нашої професії, до неминучості дотримання в цих стандартів балансу. У хворому суспільстві, яке веде виснажливу війну аж на три фронти — російському, олігархічному і ватно-малоросійському, такі стандарти механічно накладати категорично не можна. Безумовно, що Правління НСЖУ, яке в нинішньому його складі дискредитує кращі традиції національної журналістики, потребує рішучого оновлення. Цьому заграванню з ворогом під прикриттям ефемерних «прав на інформацію» слід покласти край.

Ситуація з угодовською заявою очільника НСЖУ та гостра дискусія довкола неї оголила низку проблем, які накопичилися й у самій журналістській спільноті, і в теорії та практиці української журналістики. Це і змістове наповнення понять «свобода слова», «об'єктивність факту», «фабрика шейків» і розрізнення питань пропаганди та інформаційного тероризму, інформації й дезінформації, засобів масової інформації і засобів масового знищення. Це також і якість підготовки журналістських кадрів на відповідних факультетах університетів, і присутність (чи відсутність) у їхніх навчальних програмах таких засадничих понять, що формують своєрідну професіограму українського журналіста, — професіоналізм, порядність, патріотизм.

Окрема тема для обговорення — стандарти журналістики. Наскільки виправданими й доцільними є нині спроби сліпо копіювати стандарти журналістики розвинутого демократичного суспільства (особливо в питаннях дотримання балансу подачі інформації) у країні, генетичний код нації якої все ще не вилікуваний?

Спонукані неординарною для суспільства подією гострі питання, про які йшлося вище, так чи так піднімають у своїх статтях автори нинішнього числа «УІП».

Насичений гарячою тематикою є перший розділ журналу — «Актуальні питання українського інформаційного простору».

У статті професора Михайла Поплавського аналізуються, на прикладах практики КНУКІМу, соціальні мережі не лише як багате на інформацію сировинне джерело для журналістики, а і як ефективний засіб просування в широкі верстви молоді освітніх послуг та іміджу навчального закладу.

Відповіді на запитання: чому в навчальних програмах факультетів журналістики українських університетів в останній час стає все менше журналістики і чому повільно впроваджуються в цій справі творчі методики західних шкіл журналістики, якими колеги з Європи щедро ділилися з українцями в 10-х роках нинішнього тисячоліття, читач знайде в аналітичному огляді професора Миколи Тимошика.

Свіже дослідження професора Ярослава Калакури присвячене гостро актуальній натеper проблемі інформаційного менеджменту за умов окупаційно-гібридної війни Росії проти України. Професор із факультету журналістики Львівського національного університету ім. І. Франка Мар'ян Житарюк увиразнює згадане вище рішення РНБО щодо закриття трьох проросійських телеканалів у конкретиці медійного і політичного складника цієї проблеми.

У розділі «Теорія і практика сучасної журналістики» результати своїх досліджень презентують: Вікторія Галудзіна-Горобець (про феномен соцмереж у сучасному інформпросторі), Оксана Гарачковська (про специфіку жанру інтерв'ю) та Ігор Скленаp (про особливості використання засобів масової інформації Українською Греко-Католицькою Церквою під час пандемії коронавірусу).

Як завжди, насичений духом незнаної правди й цінного досвіду натеper про минуле української журналістики та книговидання крізь доли і творчість відомих або й зовсім ще незнаних особистостей — Бориса Грінченка, Сергія Єфремова, Сергія Жигалка, а також низки творців українськомовної книги Буковини.

Варто сподіватися, що цікавим для читачів буде й постійний наш розділ «Рецензії, повідомлення».

Усіх колег, хто поділяє редакційну політику нашого журналу, запрошую до співпраці.

**Микола Тимошик,
головний редактор
«Українського Інформаційного
Простору»**